

HRVATSKI

glasnik

Godina XVIII, broj 37

11. rujna 2008.

cijena 100 Ft

Foto: Bernadeta Blažetin

„Vino i tambure”-vinski i tamburaški festival u Sumartonu

Komentar

Otkrića

Ne znam kako vas pogadjaju, kako na vas uticaju nova otkrića, neki bi namda rekli, mir nam daj, u današnjem svitu, kad je problematični i opstanak jedan dan na drugi, koga zanimaju otkrića, istraživanja?! Da, točno znam, nuagim to nije ni najmanje važno, ali ne pravamo biti stručnjaci, književnici, povjesničari ili filozofi da ipak negda-negda pomislimo, gdo smo, otkud dojdemo, zapravo kakove gene nosimo u sebi, kade su nam pravi korijeni, kade su nam nestali rođjaci u povijesni vihuri? Kako sam i prlje napisala, neke ljude to ni najmanje ne tangira, štoveć skloni su reći, s takovimi posli jedino se ti bavu ki ali preveć imaju lazno, ili ki imaju preveć pinez. Ja priznajem, sa znatiželjnošću sam poslušala povidajku Lajoša Škrapića o svojem posjetu u selu Škrapići, a s još većom oduševljenošću sam preštala kako su oni doživili to neobično spravišće u kom su se spojili rođjaci iz starih vrimen. Znam po sebi kakovo je to moglo biti lupanje srca, kako je ta emocija potresla i suze kad su se stranjski ljudi objavili prvi put u žitku, toliko bliski, a toliko daleki. Uz to, isti u krvi. Otkriće je to koje nas more tirati od petroviskoga praga do sljedećega sastanka s Hrvatskom, do dojdućega objamljenja. Simo sliši i ta vist ku je s manom podilila prijateljica iz Amerike. Nje muž (po starini rodom iz Petrovoga Sela) je bio pred nekoliko ljeti takaj član te istraživačke akcije ku su iz hobija pokrenuli dvama u otkrivanju stabla petroviskih familijov. Dane dugo su sidili na farofu, ispisali iz starih matičnih knjižic petroviska imena, tragali se perom i pogledom u prošlosti, a kad su se domom vratili, napravili su web-stranicu na kojoj svaki, koga to zanima, more pogledati otkud potiče, sve do 16. stoljeća. I djelo još nije gotovo, sad su si zeli u glavu ovi amerikanski Petroviščani da će prik DNS-testiranja još točnije definirati, jesu li u Americi živeći Petroviščani, od domaćega kraja „otkinuti“ Geošići, Jurašići, Teklići, Haklići, Škrapići od jednoga praoca, od jedne grane, iz istoga sela, područja. Jednoć će pak u tom krugu na red zajti i domaćini u Pinčenoj dolini, u ovom kraju kade naši stanovnici još vik ne moru dovoljno cijeniti, razumiti što sve imamo i na kom putu smo do zgubitka. Ovde što se zgoda? U petroviskom cintiru mi se u očimeće, kad se naivno zapitam, zašto se ne bi postavila tabla na grobni spomenik pokojnomu Petroviščanu ki se je cijeli žitak pominao po hrvatski? Odgovor me najde s nevjerovatnim tonom, od sina hrvatskoga oca i majke, naravno po ugarski, da sam ja rasistica, da i ja samo hrvatska kola rivljem?! Takov je sin hrvatskoga oca i matere, komu je danas morebit žao da živi u ovom selu u kom skodob petsto ljet dugo imamo hrvatsku rič, i začmem se študirati: mora li človik daleko projti od svojega rodnoga kraja da zavoli, poštuje i cijeni ono što je jednoć imao i zamudio?

-Tih-

„Glasnikov tjedan“

Pri iščitavanju devetstoljetne zajedničke hrvatsko-mađarske povijesti oduvijek su me inspirirali Zrinski. Obitelj koja je tako duboko povezivala dva naroda, njihove povijesne prostore, i to vjerom, jezikom, kulturnim pa i krvnim vezama. Plemići kojima je pojam naših današnjih zemljopisnih prostora u njegovim nacionalnim granicama bio sasna nepoznat. Oni su branili zemlju i ljude, vlastite posjede uime zajedničkoga cara koji je sjedio u Beču, tražeći u tom carstvu više prostora i moći, samostalnosti. I dok Nikola Šubić Zrinski brani Budim od Turaka, pada kod Sigeta junačkom smrću zajedno sa svojim vojnicima od kojih je njih većina Hrvata. Nacionalne povijesti vlastitim atributima i iz vlastitih potreba ispisuju brojke, imena, pojmove, ali je jedno sigurno kako upravo Zrinski pripadaju našem zajedničkom hrvatsko-mađarskom prostoru i miljeu u pravom značenju te riječi. Kako iskoristiti upravo njih u snaženju nacionalnog identiteta i Hrvata u Mađarskoj? Naravno, uz mnoga druga povijesna imena zajedničke prošlosti. Zadatak je to školskih programa, svjesnih i osviještenih hrvatskih pedagoga s punim poznavanjem brojki, imena, migracija, asimilacija, poraza i pobjeda. Nemojmo zaboraviti kako je praukun Nikole Šubića Zrinskog, Nikola Zrinski, svoje veliko djelo Adria i tengernek Syrenaia ispjevaio na mađarskom jeziku. Adrianszkoga mora Syrenu je njegov brat Petar preveo ubrzo na hrvatski. Nikola Šubić Zrinski branio je i po cijenu svoga života zajedničke prostore života od turske najezde, izišao u posljednji juriš i očekivanu hrabru smrt. Rođen prije 500 godina (1508) u Ozlju, poginuo u Sigetu prije 442 godine.

MARTINCI – I u martinačkoj dvojezičnoj školi 1. rujna otpočela je nova školska godina, koju je prigodnim riječima otvorila ravnateljica Ruža Hideg. Školsku godinu 2008/2009. započelo je 85 učenika od kojih njih desetero u prvom razredu, dok osmi razred pohađa 17. učenika.

Još uvijek Hrvati u Mađarskoj pritisnuti teretima dvadesetoga stoljeća, krojenjem granica, odlaženjem i ostajanjem, proživljavaju svojevrsnu nemoćnost koja proizlazi iz pomanjkanja samopouzdanja, i ponosa na vlastite vrijednosti. Koliko i na koji način te gdje se oni služe svojim materinskim jezikom? Jer mi smo učili srpskohrvatski, kaže naraštaj današnjih četrdesetogodišnjaka kao

alibi za komunikaciju na mađarskom jeziku. Gotovo mi je nevjerovatno i doslovno se osjećam očajno i bespomoćno kada na naslovnu stranicu tjednika Hrvata u Mađarskoj stavljam naselje u kojem će jedva nekoliko obitelji dobiti taj tjedni broj našega lista. Oni su stvarno zavrijedili da ga dobiju i da se brinemo o njima i njihovim potrebama, a gdje su drugi oni glasniji pa i najglasniji? Osjećam se očajno, ja, a ni sama ne znam zašto, kada čujem kako naši „intelektualci“ međusobno razgovaraju mađarskim jezikom, kada u našim dvojezičnim školama u nastavničkim zborovima imamo tek nekoliko pretplatnika. Pitam se, mogu li se povijesni propusti nadoknaditi, ili je sve izgubljeno u posljednjih pedeset godina, i ostao je tek tamburaški festival, dan sela s obvezatnom večerom, da ne zaboravim hodočašće, po mogućnosti ljeti, i to na obale Jadranskoga mora, i ekipa koja je duboko uvjerena kako je sve u najvećemu mogućem redu. Pismenost i hrvatski jezik, njegova uporaba i njegovo snaženje u svim sferama javnoga života, i to kao prostori jačanja duha i kreiranja vlastitih vrijednosti, toliko se nalazi na marginama, da se doista s pravom pitamo što će biti sutra hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj

Za petak, 5. rujna, s početkom u 10 sati, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac sazvaio je sjednicu Predsjedništva SHM-a u HDS-ovu budimpeštansku središnjicu. Pozdravljajući nazočne, među njima predsjednika Zemaljskog odbora SHM-a Martina Ispanovića, predsjednika Savezova Nadzornog odbora Miju Štandovara, dopredsjednika Društva gradišćanskih Hrvata Čabu Horvatha, predsjednika Hrvatske samouprave Šomođske županije Jozu Solgu (koji su zastupali opravdano odsutne: Mišu Heppa, Mariju Pilšić i Zoltana Sigečana), otvorio je sjednicu i predložio dnevni red koji je sadržavao „Operativne poslove oko obavljanja izvanrednoga kongresa SHM-a” (održat će se 11. listopada o. g. u Budimpešti, i „Razno”.

Nakon prihvatanja dnevnoga reda predsjedatelj je priopćio da je na temelju sjednice Pripremnog odbora za kongres, stručno članstvo istoga tjelca 23. lipnja (u nazočnosti odvjetnika dr. Zorana Babića, Jozu Solge i Mije Štandovara) zasjedalo u Baji i raspravljalo o nacrtu preinake (modifikacije) Statuta SHM-a, koji je materijal dostavljen i odsutnim članovima spomenutog odbora, dr. Joži Takaču i Vinku Hergoviću.

Raspravljalo se o operativnim zadacima koje je Josu Ostrogonac sastavio u okviru posebnog scenarija o provedbi SHM-ova izvanrednog kongresa. Dakle, još ovoga mjeseca treba da se održe regionalne sjednice na kojima će se potvrditi ili ponovno izabrati kongresni kandidati. Baranjska će regija sjednicu imati 9. rujna, za nju je već razaslano

450 pozivnica. Baranjski će birati nove delegate. Važno je nadalje da se o tim sjednicama vode zapisnici, odnosno sastavi imenik i adresar izabranih kongresnih kandidata kako bi se oni navrijeme mogli izvjestiti o mjestu i vremenu održavanja kongresa, te prije dva tjedna dobili scenarij kongresa i druge materijale. Predsjedatelj je podsjetio na broj predviđenih delegata: Bačka 17, Baranja 16, Budimpešta 16, Gradišće 18, Podravina 16 i Zala 16, što ukupno, zajedno s predsjednikom, iznosi 100 kongresnih delegata. To je zapravo broj delegata po „starome” statutu SHM-a.

U pogledu uzvanika odlučeno je da se ne uzme u obzir uobičajena protokolarnost te da se posebno pozove predsjednik HDS-a i predstavništvo Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti.

Predloženo je da se izvanredni kongres održi u HOŠIG-ovoj auli.

Uzevši u obzir prethodne primjedbe i prijedloge odvjetnika dr. Jože Takača, prešlo se na konkretno raspravljanje konačne preinake Statuta, razmotrilo se svih deset poglavlja, petnaestak paragrafa. Nakon poduže rasprave, iskrsnuli primjedaba i prijedloga, korigiranja, preinaka Statuta SHM-a jednoglasno je prihvaćena.

Tijekom „Razno” govorilo se o ovogodišnjem Danu Hrvata u Mađarskoj, koji će se u zajedničkoj organizaciji s HDS-om održati 15. studenoga u Baji, te da tri regije (Pešta, Baranja i Podravina) izaberu tri zaslužne osobe za dobivanje Savezove nagrade.

M. Dekić

BUDIMPEŠTA – U uredu Hrvatske državne samouprave 3. rujna svoju sjednicu održao je Odbor za kulturu i vjerska pitanja, na čijem je čelu Marija Vargović. Središnja tema razgovora bio je nacrt programa i način organiziranja državnoga Hrvatskog dana koji će i ove godine biti održan pod pokroviteljstvom predsjednika Mađarske Lászla Sólyoma i predsjednika Hrvatske Stjepana Mesića, u Baji. Za datum se predviđa 15. studenoga. Uza svetu misu koju će u bajskej Franjevačkoj crkvi služiti msgr. Vladimir Stanković, generalni vikar Zagrebačke biskupije, uza sudjelovanje naših zborova iz Bačke. Predviđen je svečani program u bajskom kazalištu uz pozdravne govore i dodjelu odličja te kulturni program u kojem će sudjelovati zborovi i folklorna društva.

BUDIMPEŠTA – Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, njezin predsjednik Mišo Hepp saziva sjednicu Skupštine za 13. rujna 2008. s početkom u 10 sati u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Vlašićima na otoku Pagu. Za sastanak predlaže ovaj dnevni red:

1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine; izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Izvješća zamjenika predsjednika.
2. Prihvatanje bilance Non-profitnog poduzeća „Croatica“ za 2007. godinu.
3. Prihvatanje bilance Zavičaja za 2007. godinu.
4. Financijsko izvješće HZZ-a za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2008. godine.
5. Financijsko izvješće santovačke škole za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2008. godine.
6. Financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2008. godine.
7. Pripreme programa Državnog hrvatskog dana u Bačko-kiškunskoj županiji.
8. Razno. Na zatvorenom dijelu sjednice na dnevnom su redu: a) Donošenje odluke o dodjeli odličja Hrvatske državne samouprave u povodu „Državnoga hrvatskog dana” 2008. godine, te razno.

Obavijest

Podravski ogranak Saveza Hrvata saziva sjednicu svoga članstva 18. rujna ove godine s početkom u 18 sati. Sjednica će biti održana u martinačkom domu kulture. Na dnevnom redu bit će pripreme, tj potvrda i biranje delegata za izvanredni kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj koji će se održati 11. listopada u Budimpešti.

ZAGREB – Nedavno je HANFA objavila odobrenje Molove ponude za preuzimanje Ine iz koje se saznaje da je mađarska tvrtka za Inu ponudila dvije tisuće i 800 kuna po dionici, prenose Internetski portali biznis.hr i Večernji. Time se konačno saznalo ono što ulagačku javnost zanima već tjednima. Molova ponuda od 2800 kuna gotovo je 230 kuna viša od najniže moguće ponude, tj. prosječne cijene Ine u tri mjeseca prije objavljivanja namjere preuzimanja. Mol već posjeduje 25 posto plus jednu dionicu Ine. Mol mora osigurati novac za plaćanje preostalih nešto više od 30 posto Ininih dionica, odnosno nešto više od osam milijardi kuna. Zagrebačka burza u 11 sati obustavila je trgovanje Inom najavivši nastavak po primitku Rješenja HANFA-e. (H)

Biškupsko blagoslavlanje obnovljene crkve u Maloj Nardi

Iako naše uredništvo nije obavješćeno o velikom zgoditku u Maloj Nardi, iz pera dr. Šandora Horvata na portalu crkvene županije www.martinus.hu imamo bogato ilustrirano izvješće o biškupskom blagoslavlanju obnovljene crkve u spomenutom južnogradišćanskom naselju, 26. augustuša, utorak.

Kako donedavni nardarski načelnik piše, vanjska obnova crkve je stala kih šest milijun forintov, pri koj je popravljena krovna konstrukcija, a restaurirana je i fasada. Ov plan stanovnikov od samoga početka je brižnim organiziranjem potpomogao i farnik Tamás Várhelyi. Mjesni vjerniki ljeta dugo su sabirali pineze da im se ova sanja konačno ostvari, i pred samom obnovom svaka hiža je još znatnom svotom podupirala polipšanje Božjega doma, kot i sambotelski biskup dr. András Veres, ki je velikodušno stao polag inicijativu, i došao je skupa svečevati s brojnim vjerniki toga dana.

Otvaranje 2008/09. školske godine u HOŠIG-u

„Evo škole, evo mene, neka znade svak, od danas sam, to se vidi, ozbiljan prvak.“
(Milan Taritaš)

Kao što je uobičajeno, 1. rujna diljem naše zemlje održavaju se svečana otvaranja nove školske godine. U Mađarskoj ovoga puta ima milijun tri stotine i šezdeset tisuća učenika te sedamdeset tisuća pedagoga, prosvjetnih djelatnika.

Ispod transparenta „Školo moja, vraćam ti se opet“, u prostranome školskom predvorju budimpeštanskoga HOŠIG-a, nakon intoniranja dviju državnih himni (mađarske i hrvatske) te kraćega prigodnog programa prvša i starijih učenika, okupljene roditelje, školske djelatnike, učenike i uzvanike, nazočne, među njima atašeicu za manjinska, kulturna i medijska pitanja pri Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti gđu *Nedu Milišić*, srdačno je pozdravila novoizabrana ravnateljica, profesorica *Anica Petreš Németh*.

Posebno pozdravljajući prvša osnovne škole i gimnazije, ona im se obratila ovim riječima:

Ljeto je prošlo, vjerujem, svima ugodno.

Nakon odmora, ljetovanja, tabora i bezbrižnog raspusta, vraćamo se u školske klupe da novim elanom prionemo radu, stjecanju novih spoznaja. Vjerujem da ste mnogi ovih zadnjih dana već priželjkivali sastanak s novim učenicima, nastavnicima, profesorima. Osobito naši prvša za koje je to novi izazov, baš kao i za njihove roditelje. Mnogi su već početkom ljeta kupili školske pribore i jedva čekali da se sretnu s novom sredinom, učiteljicom, novim prijateljima. U našu ste se školu upisali jer želite usavršiti svoje znanje hrvatskoga jezika. Neki ste došli jer i vaši roditelji, bake i djedovi govore naš jezik. Očuvali su ga na ovim prostorima stoljećima i danas ga, njegujući svoje tradiciji, čuvaju. Drugi su pak vjerojatno pomišljali kako bi dobro bilo poznavati jezik naroda čija zemlja skriva toliko ljepote i mogućnosti da ga, osim Mađara, posjećuju i mnogi drugi turisti i poslovni ljudi iz čitavoga svijeta. Hrvatska će uskoro postati punopravna članica Europske Unije. Mnogi ćete, zahvaljujući upravo dobrom poznavanju hrvatskoga jezika, postati spona u pregovorima, gospodarstvu te suradnji između mađarske i hrvatske strane. Zato vam želimo pomoći da se lakše snadete u ovome svijetu u kojem dobro prolaze oni najsposobniji, oni koji su bolji od prosječnoga. Da biste u tim nastojanjima uspjeli, pozivamo i roditelje, Školsko vijeće i Đačku samoupravu na suradnju, da zajedničkim naporima djelujemo na očuvanju našega nacionalnog, kulturnog i duhovnog identiteta. Naš folklor je priča za sebe; nošnje, nakiti, običaji – sve skladno, bogato, što polako nestaje. Međutim, ne nestaje u našoj ustanovi.

Ipak, to nije dovoljno. Hrvatska riječ, pjesma i glazba, osjećaj pripadnosti, to je ono što valja ojačati. Iskristite dakle boravak u Budimpešti i time da upoznate ovaj prekrasni grad te da obiđete povijesne i kulturne znamenitosti njegove zajedničke prošlosti hrvatskog i mađarskog naroda.

Obračajući se roditeljima, ravnateljica je dodala: Prijavite svoje dijete na popodnevni boravak u Đački dom, pa će im naši djelatnici pomagati pri pisanju domaćih zadaća i učenju. Kružoci, pripreme za veliku maturu i rad s darovitim učenicima osposobit će ih da postignu bolje rezultate na natjecanjima i prijavnim ispitima. Putem korepeticija naši će učitelji pružiti pomoć za napredak onim učenicima kojima je to potrebno.

Škole nema bez djece, djece bez roditelja, pa smatram da dobre rezultate možemo postići samo tako ako dobro surađujemo s vama, roditeljima. Svima vam želim puno uspjeha. Time je ravnateljica Anica Petreš Németh otvorila 15. godinu naše hrvatske samostalne školske ustanove u Budimpešti.

Imenovani su novi doravnatelji škole: profesori *Ana Gojtan* i *György Han*, te nova ravnateljica Đačkoga doma, gđa *Jelica Pašić Drajkó*. Nova nastavnica biologije i kemije je *Nikoleta Hobor*.

U vrtiću ima 45 djece. Bilo bi ih više, no prostor je ograničen. Vrtić je dobro opskrbljen pomagalicama, i osobljem: u svakoj skupini radi po dvije odgajateljice.

U prigodnom programu sudjelovali su: *Dorottya Kontra*, sada već prvašica, s uglazbljenim stihovima „Još malo pa će početi škola“, a pjesmu Milana Taritaša „Prvak“ recitirale su *Dorottya Sinkó* i *Enikő Kónya*.

Ove godine u osnovnoj školi i gimnaziji ima po 91 učenik (ukupno 182). Taj broj još nije konačan.

Razrednice u osnovnoj školi jesu: 1. r. *Dejana Šimon*, 2. r. *Snježana Baltin*, 3. r. *Zlata Gergić*, 4. r. *Adrijana Hegedüs Geošić*, 5. r. *Katica Kuzma*, 6. r. *Žuža Molnar*, 7. r. *Biserka Brinza*, 8. r. *Ladislav Gršić*, u gimnaziji pak: 9/a r. *Marija Petrić*, 9/b r. *Mirjana Karagić*, 9/c r. *Marija Romac Orosz*, 10/a r. *Mira Šimon*, 10/b r. *Žolt Ternak*, 11. r. *Marija Šajnović*, 12. r. *Marija Silčanov Kričković*.

Na kraju prigodnog programa trojica gimnazijalaca, gitarista, uz pjevanje *Marka Štajnera*, izvela su hrvatske zabavne melodije. Nakon svečanosti održan je roditeljski sastanak, dok su razrednici izvještavali učelnike o predstojećim nastavnim i drugim predstojećim školskim programima.

M. Dekić

Gostovanje Baleta Hrvatskoga narodnog kazališta iz Zagreba u Pečuhu

U sklopu drugog po redu međunarodnoga plesnog festivala koji se u Pečuhu organizira u okviru programa „Pečuh – europska prijestolnica kulture“, 25. rujna s početkom u 19 sati u Pečuškome nacionalnom kazalištu na velikoj pozornici nastupa Balet Hrvatskoga narodnog kazališta iz Zagreba. Ansambl, čiji je umjetnički voditelj Irena Pasarić, prikazat će baletnu predstavu *Mujić-Duato-Wellenkamp*: Baletna večer. Povijest hrvatskoga nacionalnog baleta duga je 125 godina. Kroz protekla desetljeća s Baletom su radili

poznati međunarodni baletni umjetnici i majstori, tako *Margareta Froman*, *Octavio Cintolesi*, *Pia* i *Pino Mlakar*, *Milko Sparemblek*, *Vasco Wellenkamp*, *Nacho Duato*... Balet Hrvatskoga narodnog kazališta najbrojnija je baletna skupina u Hrvatskoj koja ima bogat repertoar koji se redovito obogaćuje s klasičnim i modernim baletnim produkcijama. Karte za ovu baletnu predstavu mogu se kupiti u Pečuškome nacionalnom kazalištu.

bpb

PEČUH – U organizaciji Matice hrvatske Pečuh i kukinjske Hrvatske manjinske samouprave, 20. rujna u Kukinju se organizira „Susret baranjskih pjevačkih zborova“. Pozvani su: Pjevački zbor iz Mohača, Mješoviti pjevački zbor „Orašje“ iz Vršen-de, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, Mješoviti pjevački zbor „Ladislava Matuška“ iz Kukinja, Ženski pjevački zbor „Snaše“ iz Pogana, Pjevačka skupina KUD-a „Marica“ iz Salante, Pjevački zbor „August Šenoa“ iz Pečuha, Pjevački zbor „Ižipci“ iz Topolja (Hrvatska). Nakon registracije sudionici susreta učiti će crkvene pučke pjesme – uz pomoć časne sestre *Nikoline* iz Donjega Miholjca – te će imati probe za zajednički koncert koji će biti održan s početkom u 16 sati u mjesnoj crkvi Svete Ane. Nakon toga slijedi večera i druženje. Program se ostvaruje uz novčanu pomoć Zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

KALAIČA – Od 5. do 20. rujna u Kalači se održavaju Dani paprike, svečanost u povodu berbe paprike 2008, koji su 5. rujna otvoreni igračnicom za djecu, izradom radova od papira i tekstila. U subotu, 13. rujna, priređuje se XII. državno natjecanje u rješavanju križaljki, a sutradan, 14-og, u Gradskoj se galeriji otvara likovna izložba *Zsuzsanne Kustár*. Već po tradiciji, Dani paprike 20. rujna nastavljaju se pučkom svečanošću. Od 10 sati priređuje je XII. gastronomsko natjecanje u kuhanju tradicionalnih jela s paprikom, zatim tradicionalno trčanje koje će krenuti ispred Osnovne škole u Gradskom vrtu, a od 11 sati održava se tradicionalna berbena povorka. Popodne se priređuju kulturni sadržaji, a kao i lani, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače, u programu nastupa i hrvatsko kulturno-umjetničko društvo iz Hrvatske, KUD *Mičevac* iz Velike Gorice – reče nam uz ostalo *Bariša Dudaš*, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave.

KERESTUR – Mjesna samouprava potkraj kolovoza primila je rješenje o tome da se uspješno natjecala kod Regionalnog vijeća za unapređivanje i obnovu kulturno-prosvjetnog središta. Za izgradnju športske dvorane te obnovu kulturnog doma i dječjeg vrtića bit će dovoljno 405 milijuna forinti.

ZAGREB – Seminar za hrvatske nacionalne manjine na području manjinskog informiranja u organizaciji Hrvatske radio-televizije te Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske bit će održan u Zagrebu 22–23. rujna 2008. godine. Na seminar su pozvani predstavnici urođenih hrvatskih zajednica iz Europe.

PEČUH – U organizaciji pečuskoga Hrvatskog kazališta (Annina ulica broj 17), 16. rujna s početkom u 19 sati nastupit će Narodno kazalište iz Tuzle s predstavom Ive Brešana: Predstava Hamleta u selu Mrđuša Donja.

PEČUH – U Pečuškome nacionalnom kazalištu u sklopu Dana grada Pečuha gostuje Gradsko kazalište iz Pule 21. rujna s predstavom „Drugo za jedno” koreografa i redatelja Matije Ferlina, u izvedbi Dijane Vidušin i Matije Ferlina. Karte se mogu kupiti na informacijskom pultu Središta za kulturu grad Pečuha (Széchenyiev trg 1, tel.: 336-622).

POGAN – U tom selu 19. rujna boravit će prijatelji iz Grebaštice, malog naselja u okolici Šibenika. Njihovi će folklorišti nastupiti 18. rujna na tradicionalnome međunarodnom susretu hrvatskoga folklorista „Dobro došli, naši mili gosti!” što ga organizira KUD Tanac, a sljedećeg će dana izaslanstvo Grebaštice s Pogančanima potpisati sporazum o prijateljstvu.

POGAN – Tradicionalni Kupusni dan već godinama potkraj rujna ili početkom listopada ustrojava tamošnja Hrvatska samouprava. Tako će to biti i ove godine 27. rujna. Zastupnici Hrvatske samouprave na čelu s predsjednikom Milanom Saboom pobrinut će se za ukusna jela od kupusa, neizostavnu pogansku sarmu, kojoj nema premca, te za bogati folklorni program. U pomoći im je i seoska samouprava na čelu s načelnicom Agom Dragovac, koja je dugi niz godina bila i predsjednica Hrvatske samouprave sela Pogana i idejna začetnica Kupusnog dana. Taj dan bit će prigoda i za proslavu jubileja, deset godina utemeljenja i neprekinutoga djelovanja Ženskoga pjevačkog zbora „Poganske snaše”.

Razgovor s povodom

Dvadeseta obljetnica mohačke „Zore”

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

Kulturno-umjetničko društvo „Zora” iz Mohača, u subotu, 16. kolovoza, samostalnim cjelovečernjim programom proslavilo je 20. obljetnicu svoga postojanja, odnosno utemeljenja. Kako nam reče voditelj društva Stipan Daražac, osim treme i strepnje hoće li ih poslužiti vrijeme, program je prošao vrlo dobro. Članovi su pružili sve od sebe, i to, po njemu, na zavidnoj razini. Jednako tako i gosti koju su uljepšali njihov samostalni program pridonijeli su svečanom obilježavanju obljetnice. Na odgovarajućem prostoru, na otvorenoj sceni u dvorištu Umjetničke škole Lajosa Schneidera, gdje se okupila i publika u lijepom broju, svojim prigodnim programom otvorili su zapravo ovogodišnju, XII. međunarodnu smotru folkloru u Mohaču, koja je održana od 16. do 20. kolovoza.

Čime ste nastupili? – upitali smo voditelja „Zore”.

– Program smo otvorili s jednom novom podravskom koreografijom, koju je sastavio Andor Vég. U nastavku su nastupili članovi KUD-a „Šokačke čitaonice” s isječkom iz Šokačkoga svatovca. Zatim smo opet mi prikazali jedan bunjevački ples, koji je uvježbao Ivica Dulić iz Tavankuta, pa mađarski blok, zatim srpske plesove iz zapadne Srbije i iz Leskovca, prema koreografiji Kristifora Brcana iz Deske, a završili smo s bošnjačkim i mohačkim šokačkim plesovima.

Kako radi vaše društvo, s koliko članova?

– Ne možemo se tužiti jer radimo neprekinuto s podmlatkom, a lani smo počeli i rad s desetogodišnjacima. Počelo je teško, jer kada smo okupili njih desetero, otišli su na ljetni odmor. Samo sam jednog dječaka stavio u mohačke plesove jer je lijepo radio i vrlo je sretan. Nadam se da ćemo od jeseni opet okupiti djecu, da će se neki vratiti, a da će biti i novih. Novi su se članovi od prošle godine lijepo uklopili u rad. Neki su se lijepo

istaknuli i nametnuli, neki od njih gotovo u svim koreografijama nastupaju, a neki samo u jednoj ili dvije. To uvijek ovisi o nadarenosti, uloženom trudu i vremenu, kako koji se može uklopiti. Stariji su članovi pak nosili na plećima cijeli program, radili su kako bi dolično proslavili 20. obljetnicu društva.

Koliko članova imate?

– Teško je odgovoriti na pitanje koliko nas ima, hoću li brojiti i djecu ili ne, ali nas ima oko 45-ero. Uglavnom su to mladi iz Mohača, a nekoliko njih dolaze i iz okolnih naselja.

Kako stojite s orkestrom, narodnom nošnjom, i novčano, jer obično to zadaje najveće brige kulturno-umjetničkim društvima u njihovu radu?

– Ove smo godine mnogo potrošili i na nošnju, a novca smo nabavili putem raznih natječaja, koje su pripremali i sastavljali naši članovi na čelu s Markom Udvarcem. Mnogo su radili, i lijepa smo sredstva nabavili. Obnovili smo, dopunili nošnju koja je s vremenom dotrajala. Nažalost, uvijek se desi da se neki komad izgubi na turnejama, stoga

nerijetko imamo i gubitaka. To smo uspjeli popuniti, a upotpunili smo i bunjevačku nošnju, pa i podravsku, koja je već prije bila napravljena, ove godine je dovršena. To smo sada mogli predstaviti publici tijekom naše večeri. Gledatelji su bili oduševljeni, posebno time što smo svaki ples prikazali u odgovarajućoj, izvornoj narodnoj nošnji, što je u potpunosti na mjestu.

Što znači 20 godina? Kako i kada je utemeljen KUD „Zora“?

– „Zora“ je utemeljena kao nastavak nekadašnjega šokačkog kluba za njegovanje i očuvanje običaja. Tadašnje vodstvo me je izabralo za voditelja plesnoga društva. Svojevremeno sam završavao trogodišnji tečaj, tada još „južnoslavenskoga“ plesa. U potpunosti sam to i tečajem mađarskoga plesa. To se očekuje i od mene i od društva, da na svom repertoaru imamo i mađarske plesove, običaje. Grad nas i materijalno podupire, a mađarski se plesovi često traže i na inozemnim gostovanjima kada zastupamo grad Mohač. Nije to za nas velik teret, vrlo rado plešemo i mađarske, a jednako tako i srpske plesove. Jer Mohač je višenacionalan grad. Mi smo to uvijek održavali u svom radu, osim hrvatskih, uvijek smo imali i mađarske i srpske koreografije. Nadam se da je ovakva raznovrsnost dobra i za članove društva, jer se bave različitim u plesu, pjesmi i glazbi, u koreografiji i koracima. Možda se očekuje od nas i njemački repertoar, ali jednostavno ne možemo toliko vježbati da to uradimo na odgovarajućoj razini. Uzalud imamo tjedno dvije probe, često od 6 do 11 sati uvečer, ne možemo naučiti i dovoljno uvježbati sve. Držimo se na razini onoga što godinama radimo. Ako treba, pozivamo i vrsne koreografe, što je možda malo skuplje, ali da to bude na visokoj razini. Ono što sam znam i poznajem, to ja podučavam, primjerice mohačke šokačke plesove. Imao sam iz čega crpiti, jer ako se vratimo šokačkom klubu, tamo je vrlo lijepo sačuvana plesna, pjevačka tradicija, motivi, a to je riznica iz koje se može crpiti još naraštajima.

Kad i gdje održavate probe, i kako se može prijaviti u vaše društvo?

– Stalno vrbujemo nove članove. Obično u rujnu ili listopadu objavimo prijave u društvo, onda čekamo mjesec dana, kako bi mogli doći novi članovi. Poslije ih ne uzimamo, jer kad počme rad, teško je uključiti se. Početnici se kasnije već ne mogu uključiti. Za njih krećemo od osnova, a uz njih imamo i napredne. Međudobno teško se nadoknađuju temelji.

Gotovo nema mjesnih priredaba na kojima KUD „Zora“ ne nastupa. Što su vam najveći uspjesi, a što doživljavate kao nesuspjeh, ako ima toga?

– Na to je teško odgovoriti. Nastupili smo na mnogim priredbama, gostovali u mnogim zemljama. Od inozemnih nastupa izdvajam

gostovanja u Francuskoj gdje smo bili četiri-pet puta, dva-tri puta u Španjolskoj, Portugalu, Hrvatskoj, Italiji, i ne želim sve nabrajati. Početak je, recimo, bio težak. Kada sam preuzeo skupinu, oni koji su sa mnom počeli, bili su meni ravnji, i nije bilo lako upravljati. Drugo je s onima koje sam već ja podučavao, jer društvo se ne može voditi bez odlučnosti, bez reda i rada, bez stege, discipline. Naprimjer, bilo je kada smo nas trojica muškaraca plesali na bušarskoj priredbi. Tada smo imali deset djevojaka i tri muškarca. Tako smo počeli. Ako mogu preporučiti svima: neprestano vrbujte nove članove jer se uvijek dolazi, odlazi, umori, radi se, i jednom svatko ostavi, zbog posla ili obiteljskih razloga, što ja potpuno razumijem. Pokušali smo okupiti i staru „Zoru“, od toga ni nadalje ne odustajem. Volio bih da se možemo okupiti. Siguran sam da nije lako tjedno dva puta dolaziti na probe, ali da se ponovno okupimo radi zabave i druženja, možda dvotjedno jedanput, u to vjerujem. Jer to nisu stari plesači, oni još umiju plesati.

Što ste ostvarili ove godine, a što planirate u idućem razdoblju?

– Zapravo, ono što smo planirali za ovu godinu, to smo i ostvarili. Nastupali smo na mjesnim priredbama, bili smo na turnejama u Turskoj i Poljskoj. Drago mi je da smo napokon bili u Poljskoj, i to na izvanrednom festivalu, na kojem je bilo 75 društava. Nastupali smo na velikim pozornicama, uz vrlo dobru tehniku i organizaciju. Vratili smo se s vrlo lijepim dojmovima, koji su nas potakli za obilježavanje 20. obljetnice. Dvršena je i narodna nošnja koju smo planirali, te koreografije. Skidam kapu; članovi su radili iznad svojih mogućnosti. Bilo je dosta napetosti, ali smo ostvarili sve što smo zacrtali.

Konkretno kakve planove imate za budućnost, za sljedeće razdoblje?

– Sada ćemo imati malo odmora, a onda, još ne znamo. Uspjeli smo uspostaviti veze u Poljskoj, razgovarali smo s pet društava o budućoj suradnji, među kojima je bilo onih koji su nas željeli odmah pozvati. Zbog toga mi je vrlo drago što je ovaj festival u Mohaču svojevremeno pokrenut, uvijek sam bio za to jer kada smo otišli u inozemstvo, nismo mogli pozvati prijateljska društva. Uvijek smo razmišljali kako ćemo ih i gdje ugostiti, osigurati im nastup, možda u Pečuhu ili negdje u okolici. Nakon dugih pregovora, tadašnje Kulturno središte Béle Bartóka odlučilo je da će preuzeti na sebe organizaciju međunarodnog festivala, što se pokazalo vrlo uspješnim. To je jedna od najuspješnijih godišnjih kulturnih manifestacija u Mohaču danas. To je i za nas dobro jer kad odemo u inozemstvo, onda možemo ponuditi našim domaćinima i prijateljima gostovanje u Mohaču. Mislím da trebamo neke stvari unaprijediti i mijenjati, kao što smo ove

godine uveli i ovu folklornu paradu na glavnome trgu. Nije bilo sve onako kako smo zamislili, ali mislim da će dogodine biti još bolje. S Péterom Köveskútiem stalno dogovaramo kako ovaj festival učiniti boljim i još ljepšim.

Osim toga moram istaknuti da smo pokrenuli i plesačnicu. Već šestu-sedmu godinu ona uspješno radi, dobra je posjećenost, ima potrebe za njom. Nadam se da ćemo u rujnu opet krenuti. Naime, svakog prvog petka u mjesecu imamo plesačnicu na kojoj plešemo hrvatske, srpske i makedonske plesove. Nije nam teško jer u Mohaču imamo tri plesna društva, mnogo djece i mladih, što je dobro i loše. Jer svi nauče plesati, ali je teško doći do dobrih plesača, jer idu iz jednog u drugo, iz drugog u jedno društvo.

Ta ljubav prema folkloru može se steći samo u odgovarajućem okruženju. Kako si ti zavolio folklor, kako si počeo baviti se njime?

– Zapravo počeo sam sa športom. I danas uvijek preporučujem djeci prvo šport, da se ojačaju mišići, stekne kondicija, pokret potreban za kasniji rad. Primjerice, ja sam se bavio veslanjem, ali kada sam shvatio da od mene neće biti vrhunski športšaš, a nisam ja jedini, onda sam počeo razmišljati o folkloru. Kao šokačko dijete, jer svi preci bili su mi šokački Hrvati, meni je to bilo prirodno da odem plesati, da idem s orkestrom. U Ulici Diófa to je bilo prirodno. Trebalo je samo odlučiti, okrenuti se folkloru. Kao športšaš bio sam željan vježbanja, istovremeno sam plesao u tri društva, i za mene je to bilo dobro. Kako sam se sve više uključio, stekao sam golemo iskustvo i znanje. S tim u vezi, dosta vremena već govorim da su nam prijeko potrebni voditelji, usavršavanja za voditelje, jer će biti vrlo velikih problema ako to ne shvatimo. Nije problem ako nas ima mnogo, jer uvijek netko prestane s radom, a uvijek treba podmladak. Mi smo konkurencija jedni drugima, ali je konkurencija ujedno i pokretač, potiče nas na još bolji rad. Da postignemo visoku razinu, potrebno nam je što više društava, plesača, valja sakupiti i obraditi običaje, sve to dokumentirati i podučavati kako bi novi naraštaji mogli temeljito pripremati kasnije naraštaje.

Hvala na razgovoru. Želim vam uspješan rad i za idućih 20 godina.

– Siguran sam da će „Zore“ biti i za 20 godina, sa mnom, ili bez mene. Ako ja prestanem, naći ću nasljednika, već i sad ima osoba kojoj mogu predati vođenje društva. Nije tajna da sam godinu dana radio u inozemstvu, ali je društvo redovito i dobro radilo, i djelovalo. Nije se stalo, nego se dobro radilo, što je ohrabrujuće za budućnost. Dakle nećemo morati rasprodati nošnju, jer sve dok u Mohaču ima potrebe za tim, a vjerujem da će u ovdje uvijek biti potrebe, bit će i folklor, bit će i „Zore“.

„Dobro došli, naši mili gosti!”

Trinaesti međunarodni festival hrvatskih folklornih društava „Dobro došli, naši mili gosti!” bit će održan 18. rujna. Ovogodišnji je festival službeni program „Europskoga glavnoga grada kulture 2010” i „Europske godine interkulturnog dijaloga 2008”; a odvija se uz pokroviteljstvo Nacionalnoga kulturnog fonda i Ministarstva obrazovanja i kulture u Mađarskoj. Sudionici ovogodišnjeg festivala jesu: KUD-ovi iz naselja Grebaštica, Slavonskoga Broda, Mače, Metkovića te Putnikovića iz Hrvatske, KUD Šokadija i KUD Tanac iz Mađarske, društvo iz Subotice, s Usore u Bosni i Hercegovini, te iz Jambola u Bugarskoj. Program počinje gajdaškim i tamburaškim koncertom na Széchenyievu trgu s početkom u 15 sati, a nastavlja se mimohodom sudionika festivala te zajedničkim kolom. Potom slijedi kratak program svih KUD-ova na trgu ispred katedrale te večer u Domu mladeži uz gala program, zajedničku večeru i druženje. U sklopu OFF programa festivala otvorit će se tri izložbe. Izložba naivnog slikara Josipa Cugovčana iz Podravske Slatine 17. rujna s početkom u 18.30 u Domu umjetnosti i književnosti. Otvaranje će obogatiti i kratak nastup Orkestra „Vizin”. Izložba fotografija Györgya Mánfaia s temom „Hrvatska” koja će biti otvorena 19. rujna u Domu mladeži s početkom u 18.30 uza sudjelovanje orkestra iz Metkovića te izložba čipaka Katice Proso, koja će također biti otvorena 20. rujna u Domu mladeži, i na kojoj će umjetnica pokazati kako se pravi čipka. Organizator festivala je KUD Tanac, a pokrovitelji su Europski grad kulture 2010, Ministarstvo obrazovanja i kulture u Mađarskoj, Nacionalni kulturni fond, Dom mladeži, Središte za kulturu Pečuh, Kulturni-industrijski klaster, Dom umjetnosti i književnosti, Bugarska manjinska samouprava.

OSIJEK – Odbor za inozemstvo Mađarske akademije znanosti 26. rujna imat će svoju sjednicu u osječkome mađarskom školskom središtu. Njihovi će domaćini biti i Društvo mađarskih znanstvenika i umjetnika u Hrvatskoj, Odjel za mađarski jezik i književnost Filozofskog fakulteta na osječkome sveučilištu te Ministarstvo obrazovanja i športa, čiji će predstavnici pozdraviti skup. Uvodno slovo dat će akademici András Görömbei i János Szolcsányi te prvi zamjenik u Veleposlanstvu Republike Mađarske u Zagrebu József Magyar, a o položaju manjina u Hrvatskoj govorit će zastupnik mađarske manjine u Hrvatskom saboru Dénes Sója. Na rasporedu će biti niz tematskih krugova i predavanja, tako iz područja znanosti, visokog školstva i obrazovanja, a predstaviti će se i politička i civilna sfera mađarske zajednice u Hrvatskoj te novinski mediji Új Magyar Képes Újság i Magyar Napló.

Dani Zrinskih u Sigetu

U Sigetu (Szigetvár) od 5. do 7. rujna održani su programi u sklopu ovogodišnjih Dana Zrinskih kojima su sudjelovali i prijatelji iz Republike Hrvatske, tako rukometaši iz Podravske Slatine te Zrinska garda iz Čakovca. Rukometaši Športskoga društva iz Sigeta s prijateljima iz Podravske Slatine igrali su prijateljsku utakmicu 6. rujna, a Zrinska se garda predstavila u sklopu programa na Zrinskim trgu 7. rujna.

Još od 1833. svake se godine u tome gradu održavaju svečanosti kao sjećanje na Nikolu Zrinskoga i njegove hrabre junake te njihovu pogibelj 1566. godine. I ovogodišnji bogati trodnevni programi pružaju svakom ponešto, od koncerata, športskih događanja, izleta u vremena Nikole Zrinskoga... Mađarska je pošta u znak sjećanja na 500. obljetnicu rođenja Nikole Zrinskog izdala i prigodnu marku koja je i predstavljena u Sigetu.

„Tražite prilike za sjećanja u prošlosti na kojima ćete se grijati.” Tako nekako reče pjesnik Ferenc Kölcsey iz čijih su se misli i rodili dani sjećanja na Nikolu Šubića Zrinskoga, branitelja Sigeta davne 1833. godine. Siget i Zrinski, ta dva pojma duboko su vezana jedan uz drugoga već više od četiristo i nešto godina, i u hrvatskoj i mađarskoj povijesti te kulturi. Ova je godina posebno važna u sjećanjima i proslavama ovogodišnjih Dana Zrinskih. Petstota je godišnjica rođenja Nikole Zrinskoga, prvoga gospodara grada Čakovca i Međimurja, iz plemićke obitelji Zrinski, koji je sa svojim vojnicima branio srednju Europu od turske najezde. Recimo ovdje kako upravo čakovečka Zrinska grada kroza svoju povijesnu postrojbu na jedan vidljiv način svjedoči slavnu vojničku ostavštinu obitelji Zrinski. Tako kod prisege novi gardisti Zrinske garde ponavljaju dio govora što ga je neposredno prije juriša iz sigetske utvrde

izrekao Nikola Zrinski: „*Ja prisežem na prvo gospodinu Bogu, potom i vam vitezom ki ste sada ovdje. Tako meni pomozite Otac, Sin i Duh Sveti, Sveto Trojstvo i jedini Bog, da Vas ja neću ostaviti, nego da oću trpiti z vami zlo i dobro i da oću ovdje s vami živiti i umrijeti*”. I ove su se godine članovi Zrinske garde 7. rujna na središnjemu sigetskom trgu poslije podne u nazočnosti mnogobrojnih posjetitelja postrojili uz mađarske povijesne postrojbe. Nakon prijavka, sigetski gradonačelnik József Paizs obavio je pregled povijesnih postroja. Cjelodnevne svečanosti u Sigetu završile su navečer okupljanjem mnoštva građana u samoj utvrdi na satu povijesti na otvorenom i prigodnome kulturnom programu, a sve je završilo vatrometom.

Trenutak za pjesmu

Antun Branko Šimić

Ljubav

Zgasnuli smo žutu lampu

Plavi plašt je pao oko tvoga tijela

Vani šume oblaci i stabla

Vani lete bijela teška krila

Moje tijelo ispruženo podno tvojih nogu

Moje ruke svijaju se, žude, mole

Draga, neka tvoje teške kose

kroz noć zavijore, zavijore

Kroz noć

kose moje drage duboko šumore

kao more

Škrapići u selu Škrapići

Rodjaki, rasijani, raštrkani po svitu i u vrimeni

Jakov Škrapić

Pred 15 liti sam bio prvi put u Minsku (Bila Rus) na Međunarodnoj konferenciji mladih znanstvenikov. Na svečanom otvaranju konferencije upoznao sam se s glavnim kamermanom, snimateljem Biloruske televizije. Predstavili smo se: Škrapić – Šubić. A ja mu velim: – *To je nemoguće da ste Vi Šubić.* – *Zašto ne,* pita on. – *Jer Šubići žive u Ugarskoj, u mojem rodnom selu, pak u Hrvatskoj.* – *To je ništ* – ovako on – *u Biloj Rusi ima jedno cilo selo koje se zove Šubići.*

Ovo mi je došlo napamet kad sam si nedavno kupio najnoviju zemljopisnu kartu Hrvatske na kojoj se vidu novogradjene autoceste, a od ceste A1, pet kilometarova se skriva jedno malo selce Škrapići.

Na kraju maja nazočan sam bio u Trogiru na Međunarodnom natičanju mladih fizičarova. Po putu domon iz Trogira nagovorio sam našega vozača da prlje nek se navezemo na autocestu A1, kod maloga gradića Prgomet, poišćemo meni izvanredno interesantno selo Škrapići. Dogovorili smo se, najprvič idemo u selsku krčmu jer onde moreš dobiti najvažnije informacije o selu. Kot se pri žutoj tablici, Škrapići, zakrenemo s glavnoga puta, postanemo pri prvoj hiži. U vrtu, u hladu sidi starac. Pozdravim ga. – *Dobar dan, dide!* – *Dobar dan.* – *Ima krčme u selu?*, pitam. – *Nema,* ovako on. (Prvi plan nam je pao u zdenac.) – *A znate li zašto se zove vaše selo Škrapići?* – *Ne znam.* – *Glejte ja sam Škrapić iz Madjarske,* velim. – *Ima li Škrapićev u ovom selu?* Dida izvliče iz žepa lični pasuš (iskaznicu) i ju pokaže: Jakov Škrapić. A u ta trenutak po dvoru se približava jedan mladji muški: Vlado Škrapić, pak onda još jedan, Mario Škrapić.

Objamili smo se. Našli su se rodjaki iz starih vrimen, posle 300-400 lit!

– *Otkud ste dospili ovamo, u ovu „med brižiči zelenu dolinu“?*, pitam teća Jakova. – *Kako su nam stariji pričali, mi smo pobigli ispred Turaka iz Bosne.* Vlado mi povida da

Vlado i Lajoš Škrapić
u Vladinom stanu

oni znaju za petroviske Škrapiće u Ugarskoj. Vidili su na televiziji program kadi je jedan mladi tamburaš Škrapić sprohadjao mašnu liturgiju. Naši domaćini su nas jur dane dugo čekali. Uznali su da na konferenciji u trogirskom hotelu stanuje jedan Škrapić iz Ugarske. Rodjen u Petrovom Selu, 1938. lita (podatki iz putovnice na recepciji.) Ja sam se svako jutro razgovarao s čistačicom i sam joj opomenuo da kanim pohoditi selo Škrapići. U kuhinji je služila nje prijateljica, rodjena iz ovoga sela, i ona je oznanila rodjakom neka nas čekaju.

Škrapićevi su nas bogato nagostili, ponukali s črljenim i bilim vinom i na put su nam darovali još nekoliko floš. Otpeljali su nas u cintir (na groblje). Mnogo križev, mramorskih grobnic s imeni Škrapić. Ime teća Jakova je jur urizano (uklesano) na križu: J. Š. 1926. Bog ga neka još dugo živi! U ovom cintiru pokapaju pokojne i iz drugih sel, a isto tako nek četiri-pet sel ima skupnoga farnika.

Obiteljska grobnica Ivana Škrapića

Škrapići i drugi su se i odvud odselili, preselili u varoše, na Jadransko morje, kako se to dogodilo i kod nas u naši seli. „S trbuhom za kruhom” i dalje su prošli iz sela. Moja kćerka je pred nekoliko liti našla hižu Škrapića „naproda” u Rovinju, na Istri, i Škrapićev grob u cintiru grada. U ovom malom selu je ranije živilo 29 Škrapićevih familijov, a dosad je ostalo nek devet. Spoznali smo se i s Vladinom ženom.

Cvita Škrapić ima 40-osobni pansion u Šibeniku. Na ovo lito je jur sve bilo rezervirano, ali dođuće lito nas srdačno čekaju na Jadranu. Vladini imaju svoj stan i u Splitu.

U bigu domon, nažalost, premalo vrimena smo imali da se raspominamo o njegovom i o našem žitku. Obećali smo im da ćemo je navredi pohoditi iz Petrovoga Sela da se bolje spoznamo, združimo. Rodjaki, rasijani, raštrkani po svitu i u vrimeni!

Lajoš Škrapić

Bogatstvo....

Jedna od najbrojnijih familijov u Petrovom Selu –
obitelj Škrapić (Kišbirovjevi) 1946. ljeta

Sisačka pomoć Četarcem

Ivica Posavec: „Mi želimo da ov hrvatski narod na zapadu Ugarske opstane, da hrvatski jezik pri nji zaživi, kot što živi u ostali država kade smo bili dosad...”

Predsjednik sisačkoga Folklornoga ansambla „Ivan Goran Kovačić“ pred kratkim je jur po drugi put posjetio Gornji Četar, prlje nekoliko misec s jednom manjom delegacijom, a ovput je dopeljao i vlašće folklorashe. Koliko u razgovoru s gostodavatelji tako i sa zastupnici spomenutoga naselja doznao je za različite brige ter tuge južnih Gradišćancev, i nije se smirio dokle s konkretnimi idejama za pomoć nije poiskao nadležne ljude u svojem Sisku. O velikodušni ponuda je informirao stanovništvo Gornjega Četara uprav na hrvatskom slavljju, a s tim je još i dupljasto polipšan dan domaćinom.

Kako se je začelo ovo vaše prijateljstvo, kad znamo da Sisak ima formalne veze s gradom Sambotelom, i što zapravo očekujete od ove suradnje?

– Početak je bio kad je naš zamjenik ansambla i novinar Željko Maljevac bio kot gost u gradu Sambotelu kade se je upoznao s vašom novinarkom Timeom Horvat. Od njih je krenula ideja suradnje, i ja sam ju objeručke primio kad sam saznao, na moju žalost i na veliku sriću, da u Ugarskoj takaj živu Gradišćanski Hrvati. Nismo mi to znali prlje, ni u Sisku, a siguran sam velik dio u Hrvatskoj isto tako ne zna ništa o vami, jedino za Gradišćanske Hrvate u Austriji. Za prvimi kontakti, razgovori pozvali smo naše prijatelje na sisačku smotru folklor, ki su se odazvali ter doživili ovacije u našem gradu. U moji petoljetošnji plani je bilo da spojimo sve te naše Hrvate iz Ugarske, Rumunjske, Crne Gore, Italije, Češke, da u Sisku napravimo specijalnu smotru folklor, ka bi služila kot spoj med našimi Hrvati, pod nazivom „Hrvati Hrvatima u inozemstvu”.

Dovidob, mi ovde u Gradišću bili smo učni da su došle grupe, kot i političari sa svakarčkovimi obećanji, a i prošli su, pak s njimi skupa i lipa obećanja su se potopila u pozabljenje. Vi ste danas ovde u Gornjem Četaru pred publikom najavili tri prekrasne akcije za pomoć cijelomu selu. Moremo to i pred štitelji konkretizirati?

– Ja sam prlje našega dolaska razgovarao s našimi saborskim zastupnici ki su zaduženi za hrvatske manjine, za one ki djelaju niz ljet izvan granic. Prva naša ponuda je bila da pomažemo četarskim folklorasem ki su nedavno zavježbali jednu koreografiju bunjevačkih Hrvatov, da im dajemo na šivanje kompletnu narodnu nošnju bunjevačkih Hrvatov. Nadalje smo već izdjelali program sakupljanja knjig od izdavačev, na hrvatskom jeziku za naše prijatelje da i to bude neka kulturna poveznica. Moja najveća želja je da u našoj crikvi se služi maša na hrvatskom jeziku. Na ovu temu smo malo razgovarali s našim dušobrižnikom i župnikom u Sisku, vjerujem da ćemo i na tom polju nešto pokušati napraviti. Mi želimo da ov hrvatski narod na zapadu Ugarske opstane, da hrvatski

jezik pri nji zaživi, kot što živi u ostali država kade smo bili dosad. Naši Hrvati u Rumunjskoj doma se uču po hrvatski da bi poslije toga u školi naučili rumunjski. Ja bih volio i presrićan bih bio da se to zgoda i vam ovde u Ugarskoj, da naši Hrvati najprlje se nauču po hrvatski se pominati, a onda u školi pak ugarski govoriti, iako je to morebit malo

idilično, morebit i nemoguće. Posebna bi mi bila čast ako bismo se uspjeti dogovoriti s Hrvatskom biškupskom konferencijom da naši Hrvati u Ugarskoj imaju mogućnost svaku nedilju diozimati pri hrvatskoj maši. Koliko ćemo mi uspjeti u svemu tom, to će vrime pokazati, mi ćemo se potruditi i raditi za to.

To su velike riči od pomoći, ali uz to na osnovi dosadašnjih iskustav mislim da najveć su vridna spravišća, osobni kontakti. Hoće li vam dovoljno biti svako ljeto samo dvakrat se strefiti?

– Ja bih predložio da se mi najdemo kad su naše ljetošnje skupščine, kad su neke manifestacije u Sisku, važne obljetnice. Ja bih volio da četarsko izaslanstvo dospene u naš grad svakom svetačnom prilikom, da se družimo i da se još bolje spoznamo, da budemo imali nešto zajedničkoga što nas veže, još polag Sv. Kvirina. Vjerujem da će nas povezati i hrvatski jezik, očuvanje našega identiteta, a i ljubav prema našoj domovini.

-Tih-

Tri neophodne peršone u četarskom folklornom poletu: Anica Poljak-Šaler, predsjednica HKD Četarci, Štefan Kolosar, unjetnički peljač četarskih folklorashev, ter Joško Šaler, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Gornjem Četaru

Baćino

Župno proštenje u povodu blagdana Male Gospe

Misnim slavljem na hrvatskom jeziku, koje je predvodio seksarski župnik vlč. Ladislav Bačmai, u ponedjeljak, 8. rujna, u povodu blagdana Male Gospe, zajednica rackih Hrvata u Baćinu proslavila je župno proštenje.

Članovi hrvatske samouprave čestitali su Jozi Ivu 80. rođendan

Okupljene goste i vjernike uime organizatora pozdravila je Marija Takač, zastupnica hrvatske samouprave

na odazivu. Posebno su čestitali počasnom kanoniku Jozi Ivu iz Kalače u povodu njegova 80. rođendana.

Kako nam uz ostalo reče Marija Takač, nekada je bilo hrvatske mise u Baćinu, a nakon utemeljenja hrvatske samouprave potakli su da se ona povodom župnoga proštenja obnovi zato da i stari i mladi znaju kako se nekada slavilo na Malu Gospu. U Baćinu je uvijek bilo veliko „prošćenje“. To je najveći i najljepši dan u selu, kada se u Baćino vraćaju nekadašnji Baćinci, djeca i unuci svojim roditeljima, bakama i djedovima. Kako smo saznali, dosada su svake druge nedjelje u mjesecu imali „racku misu“, a sada novi župnik Zsolt Halász i đakon Ladislav Sabo takvu misu služiti će svake četvrte nedjelje u mjesecu.

Od Marije Takač čuli smo kako će sljedeća velika priredba hrvatske samouprave biti druge subote u veljači 2009, tradicionalno Veliko racko prelo. Među ostalima istaknula je i dobre vijesti kako će se nakon četiri godine opet pokrenuti odgoj na hrvatskom jeziku u mjesnom vrtiću.

Svoje oduševljenje nije skrivala ni gđa Vesna Njikoš Pečkaj, koja nam uz ostalo reče kako je u Baćinu bilo vrlo svečano i lijepo. Upravo su takve svetkovine prigoda da se okupe naši ljudi, da se druže i provedu u ovakvom zajedništvu na svome materinskom jeziku. Cilj je Generalnog konzulata družiti se s hrvatskom zajednicom u Mađarskoj, podržati očuvanje tradicijske kulture i materinskog jezika. Ona je ujedno naglasila i važnost hrvatskih dijalekata i mjesnih govora, koji ne smiju odumrijeti, jer obogaćuju hrvatski jezik, obogaćuju sve ono što krase hrvatsku zajednicu u Mađarskoj.

Župno proštenje i misno slavlje na hrvatskom jeziku u organizaciji mjesne hrvatske samouprave na najljepši način obnovilo je staru tradiciju, pridonijevši duhovnom i nacionalnom bogaćenju zajednice baćinskih Hrvata.

S. Balatinac

Okupljene je u župnoj crkvi uime organizatora pozdravila Marija Takač, članica mjesne Hrvatske manjinske samouprave, koja je podsjetila na tradiciju proslavljanja župnog proštenja u baćinskih Hrvata, obnovljenu prije šest godina. Posebno je pozdravila novoga župnika Zsolta Halásza, koji je nedavno postavljen u Baćino iz Dunapataja, uručivši mu prigodni poklon i zaželjevši dobrodošlicu.

Misno slavlje predvodio je velečasni Ladislav Bačmai, a kako je već običaj za ovu prigodu, pozivu su se i ove godine odazvali Jozo Ivo, počasni kanonik i umirovljeni ravnatelj Isusovačke župe Svetoga Stjepana u Kalači, Stipan Janošić, župnik u Kaćmaru, te đakon Ladislav Sabo, svjetovnjak iz Kalače, koji s mjesnim župnikom svakoga mjeseca služi misu na baćinskom govoru.

Misno je slavlje uljepšano pjevanjem crkvenoga zbora, župne kantorice i članova Pučkoga crkvenog zbora iz Santova u pratnji aljmaškoga kantora Istvána Aradia, također rodom iz Baćina.

Svečano misno slavlje na hrvatskom jeziku i priredbu Hrvatske manjinske samouprave svojom nazočnošću uveličala je Vesna Njikoš Pečkaj, konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Seksarski župnik Ladislav Bačmai, koji uvijek nalazi vremena za svoju hrvatsku zajednicu, po drugi put je služio hrvatsku misu

u Baćinu, a u svojoj propovijedi, koju je posvetio rođendanu Blažene Djevice Marije, Kraljici Mira i Svetom pismu, istaknuo je kako je važno je da se spomene rođendana Blažene Djevice Marije, kao što se spominjemo i rođendana naše tjelesne majke. Govorio je i o Kraljici Mira koja nam je dala pet kamena u borbi protiv našega Golijata, protiv Sotone. To su: molitva srcem, ispovijed, pričest, post i Biblija. „Važno je da Bibliju imamo svi u kući, da je čitamo, da je čitamo na svome materinskom hrvatskom jeziku jer je vrlo važno da ne zaboravimo naš jezik. Nije dovoljno samo čitati Bibliju, nego valja i živjeti prema Božjim zapovijedima.“

Unatoč kišnu vremenu, te velikoj misi u 10 sati koju je služio nadbiskup Balázs Babel, koji je prema tradicionalnome katoličkom obredu tom prigodom uveo na dužnost novoga župnika Zsolta Halásza, vjernici su se na hrvatskoj misi okupili u vrlo lijepom broju, radosni što mogu pribivati misnom slavlju na svome materinskom jeziku.

Nakon mise u mjesnoj gostionici „Vino-grad“ druženje gostiju i domaćina nastavljeno je uza zajednički objed. Prije objeda, članovi hrvatske samouprave, na čelu s predsjednikom Franjom Anišićem, prigodnim riječima i darivanjem prepoznatljivih baćinskih proizvoda (nizane i mljevene crvene paprike, češnjaka) zahvalili su uzvanicima i gostima

SAMBOTEL – Na inicijativu Galerije „Razvid“, unutar Pučkoga otvorenoga učilišća u Zaprešiću, na čelu s ravnateljicom Ljerkom Vladović, izložba akvarelov će se na misedan iz Hrvatske preseliti u Sambotel. Brojna djela hrvatskih umjetnikov na različitu tehniku je skupasabrala Galerija i uspješno je predstavila u različiti hrvatski varoši, i izvan orsaga.

Zahvaljujući donedavnomu direktoru Željezožupanijskih muzejov dr. Šandoru Horvatu, ki je i glavni organizator izložbe, sad će moći i sambotelški posjetitelji viditi ovu bogatu kolekciju umjetničkih djel, poslije izložbe u Brežica (Slovenija), Trogira ter Kaštele.

Otvaranje je predvidjeno 15. septembra, pondiljak, u sambotelškom Županijskom kulturnom i omladinskom centru, početo od 17 uri. Nazočne će pozdraviti sambotelški gradonačelnik dr. Djuro Ipković, a „Zaprešički biennale akvarela“ će otvoriti Nándor Salamon.

U programu će sudjelovati i jačkarni zbor „Djurdjice“ ter školari hrvatske grupe u gradskoj Osnovnoj školi „Mihály Váci“.

GORNJI ČETAR – Trgadbena fešta u ovom južnogradišćanskom selu u minuli ljeti je postala prava atrakcija za cijelu pokrajinu.

Subotu, 20. septembra, Četarci jur treći put pozivaju na trgadbenu povorku ter ulično veselje uz vino, grojze i pečeno. Od 15 uri u selu se gane povorka s maškaranti, traktori, konji i pišači od kulturnoga doma. Kako je rekao predsjednik Društva četarske mladine Vilmoš Nemet, na ovo neobično svečevanje ljetos su pozvani i folkloriši Petrovoga Sela kot i Keresteša, a očekuju se i veseljaki iz Austrije, na traktori iz Čembe. Poznajući dobru volju Četarcev, toga dana će se hordovi isprazniti, kot i konderi poslije skupne večere, a vjerojatno će se i ovput do ranoga svitanja mulatovati na mužiku petroviske „Pinkice“.

POGAN – Kako je Hrvatski glasnik izvijestila načelnica sela Pogana Aga Dragovac, trenutno se radi na ulaganju vrijednom 250 milijuna forinti. Riječ je o domu za stare koji gradi evangelistička crkvena zajednica. U sklopu toga doma bit će i ljekarna te dežurni liječnik koji će se brinuti o starim i nemoćnim ljudima u Poganu.

Glede poganske zračne luke naglasila je kako selo ima svoj udio u vrijednosti zgrade i zemljišta, te kako se predviđa proširenje zletišta, ali nema još konkretnih naznaka o tome.

Vršendani na hodočašću u Dalmaciji

Vršendani, po dugogodišnjem običaju, svake godine hodočaste u Hrvatsku. Ove su godine tjedan dana boravili na hrvatskom primorju, točnije u Šibeniku, Zadru te Svetom Filipu i Jakovu, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave te uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave Baranjske županije.

Prvog dana višesatni put smo prekinuli u Plitvicama, kako bismo posjetili jedan od najljepših Nacionalnih parkova u Hrvatskoj, Plitvička jezera. Duge šetnje među manjim i većim slapovima, putovanje brodicama s jedne na drugu stranu jezera i vožnja vlakom bili su pravi doživljaj za sve nas.

U malom naselju Svetom Filipu i Jakovu s prekrasnom plažom, koja je i ove godine dobila Plavu zastavu, uza srdačan doček domaćina, mogli smo uživati i odmarati se, te kupati se u prozirnom, čistom moru. Večer dalmatinske glazbe te ukusna hrana i šetnje po uličicama, među prekrasnim leanderima i

drugim cvijećem, sve je to u nama ostavilo lijepe dojmove o tom naselju.

U gradu Šibeniku, gdje još nikada nismo bili, imali smo prilike pogledati sve znamenitosti staroga grada, prvo katedralu Svetog Jakova s krstionicom, zatim zbirku sakralne umjetnosti, koja se nalazi u crkvi Svete Barbare, nedaleko od katedrale, a između ostalih i crkvu hrvatskoga nacionalnog hodočašća.

Koji su imali snage, popeli su se i do tvrđave, odakle se otkriva prekrasan pogled na grad i na more.

Istoga dana posjetili smo i Nacionalni park „Krka“. U sklopu tog boravka imali smo prilike brodom poći do otočića Visovca u sredini jezera Krke, koji je širok i dug svega 150 metara, a na njemu je franjevački samostan gdje živi četiri franjevca i pet novicija, koji se brinu o svetištu i crkvi Gospe Visovačke. U svetištu u kolovozu hodočasti desetak tisuća hodočasnika iz okolice i svijeta.

Brodicom iz svetišta, preko kanjona rijeke Krke, produžili smo do Roškoga slapa, pokraj kojega se nalaze stare vodenice u kojima, kako bi tu radnju pokazali turistima, i danas melju žitarice, te napuštene kućice među kojima teče voda, i muzej. Mogli smo kušati domaći kruh, pršut i sir te domaće vino.

Na povratku od Roškoga slapa pogledali smo i slapove Skradinskog buka.

Posljednjeg dana našega hodočašća posjetili smo i grad Zadar. U katedrali Svetog Donata mogli smo sudjelovati nedjeljnoj svetoj misi i pogledati sve znamenitosti staroga grada, crkve, vodene orgulje, trg Pet bunara i još mnogo toga.

Po mome mišljenju, ovo hodočašće bilo je natoliko uspješno da ga zastupnici Hrvatske samouprave žele i nagodinu organizira, i to u Međugorje i Dubrovnik.

Marijana Balatinac Al-Emad

Ljetni tabor hrvatskoga jezika i narodopisa u Budimpešti

Uskoro je kraj ljeta, već je i škola započela... Ali još kao zadnje odmaranje, i opraštanje od ljetne bezbrižnosti, od 24. do 30. kolovoza bio je održan Ljetni tabor hrvatskoga jezika i narodopisa u Budimpešti. Prijavilo se 16 učenika, koji su stigli iz raznih dijelova Mađarske: uglavnom to su bila četiri naselja – Židan (Gradišće), Kerestur, Fičehaz (Pomurje) i Dušnok (Bačka). U taboru su djeca imala razna interesantna zanimanja, koja su bila jako korisna, te služila razvijanju jezičnoga znanja svih učenika. Možemo reći da su djeca imala slične programe kao na uobičajenim školskim satima narodopisa, tjelesnog odgoja, povijesti, plesa, glazbenoga i hrvatskoga jezika, što su, naravno, najviše i vježbala – kako bi postigla glavni cilj svog boravka u Budimpešti.

Na satima hrvatskoga jezika ponovili su osnovne dijelove gramatike na zabavan i zanimljiv način, kako bi djeca lakše naučila, odnosno ponovila najvažnije definicije i osnovni gramatički ustroj materinskog jezika. Time su se već pripremili za novu školsku

godinu, i pomagali učenicima da se lakše prilagode svakodnevnom učenju. Zapravo, to su postigli pomoću raznih jezičnih igara, što je služilo i za bogaćenje jezičnoga blaga.

Popodne su se djeca odmarala, išla na izlete, u muzeje. Tako su posjetili palaču u Godlovu (Gödöllő), te se navečer šetala u Gradskom parku. Imala su i popodnevna zanimanjima, gdje su se mogla upoznavati s ručnim radom, te kvizove i natjecanja, kao što su igre bez granica, pokaži se, odnosno organizirali su i razne športske aktivnosti. Gotovo svake večeri učenici su mogli pogledati razne hrvatske filmove kako bi slušali živi hrvatski jezik.

Tabor je bio jako koristan ne samo za učenike nego i za nastavnike. Tako su mogli upoznati mnogo dobrih i vrijednih učenika iz više naselja gdje žive Hrvati.

Sponzori jezičnog tabora bili su: HDS, Hrvatska samouprava grada Budimpešte, Hrvatska samouprava IX. i XIX. okruga.

Bea Letenyei

Međunarodni dan pismenosti

Pismenost je najbolji lijek

Međunarodni dan pismenosti obilježava se i u Hrvatskoj, 8. rujna. Utemeljio ga je UNESCO još 1967. godine radi promicanja važnosti pismenosti, a Hrvatsko čitateljsko društvo svake se godine, još od svog osnutka 1997. godine, pridružuje obilježavanju ovog dana. Pojam pismenosti nije više vezan samo uza sposobnost čitanja i pisanja, nego je zašao u sva područja života i označava sposobnost pronalaženja, razumijevanja i korištenja informacija radi boljeg osobnog napredovanja u obrazovanju, zdravlju, radu, kulturnom i društvenom životu. Unutar UNESCO-ova desetljeća pismenosti, u 2007. i 2008. godini, posebna je pozornost posvećena zdravlju i načinu na koji pismenost može pridonijeti zdravijem životu i društvu. U svijetu se zagovara integrirani pristup glede zdravlja, te se ističe kako, uza zdravstveni sustav, poduka i pismenost također imaju ključnu ulogu u sprečavanju bolesti. UNESCO i Međunarodna čitateljska udruga poseban naglasak stavljaju na ulogu pismenosti u suzbijanju epidemioloških i prijenosnih bolesti u nerazvijenim zemljama.

Izradila: Dijana Kovači
iz Fičehaza

SUDOKU

Sudoku ili sudoko je vrsta slagalice čije se rješavanje temelji na logici. Sastoji se od jednog velikog kvadratnog polja, podijeljeno na 81 manjih kvadratića. Nadalje, unutar velikoga kvadrata, označeno je 9 odjeljaka velikih 3×3 polja. Postoje različite težine igre čiji je cilj ispuniti sva polja brojevima od 1 do 9, s time da se svaki broj smije pojaviti točno 9 puta. Problematika je u tome što se jedan broj smije pojaviti samo jednom u svakom retku, svakom stupcu i svakom odjeljku od 3×3 polja.

		1						
		2		3				4
			5			6		7
5			1	4				
	7							2
				7	8			9
8		7			9			
4				6		3		
						5		

ZAGREB – Iz tiska je izašao deseti svezak Hrvatske enciklopedije, koji na 900 stranica sadrži 5429 natuknica od *Sl* do *To*. Na njemu je radilo 332 suradnika. Tu su, među ostalima, natuknice Slovenija, Srbija, Tibet, svjetski ratovi, Staljin, Tesla, Ivan Supek, Veselko Tenžera, Sokrat, sloboda, tiranija, šport, televizija. Hrvatska enciklopedija koju izdaje Leksikografski zavod Miroslava Krležu u Zagrebu, ima šest tisuća pretplatnika i dosada zaradila je 25 milijuna kuna.

MOHAČ, ZADAR – Učenici koji pohađaju mohačku Srednju stručnu školu „Miklós Radnóti” i ove su godine, već po tradiciji, posljednji tjedan kolovoza proveli radno na Jadranskome moru u gradu Zadru. Smještene su bili u tamošnjemu srednjoškolskom učeničkom domu zahvaljujući višegodišnjoj ljubaznosti ravnatelja doma *Mile Ivkovića*. Uz učenje hrvatskoga jezika sa svojom profesoricom *Marijom Prakatur* našlo se vremena za razgledavanje kulturno-povijesnih znamenitosti ovoga bisera srednjeg Jadrana, te za kupanje i uživanje u suncu, a organiziran je i jednodnevni izlet u Preko na otok Ugljan.

ZAGREB – Kako najavljuju izvođači radova mosta „Nikola Zrinski“ na Muri, predaja objekta bit će održana sredinom listopada. Cestovni granični most na rijeci Muri između Letinje i Goričana povezuje dionicu autoceste pod brojem M7 i autocestu A4 na hrvatskoj strani, a grade ga zajednički prema sklopljenom ugovoru Mađarske i Hrvatske u jednakim iznosima, po 50%.

LETINJA – U tome pograničnom gradu potkraj kolovoza održani su 25. Pomurski dani u čijim su okvirima održani programi i s hrvatskim sadržajima. Slikari Varaždinske likovne kolonije održali su svoj otvoreni dan na glavnom trgu grada gdje su prolaznici mogli pratiti izradu umjetničkih djela. Na kulturnom programu nastupili su tamburaški orkestar „Sumartonski lepi dečki“ i puhački orkestar „Nostalgija“ iz Sumartona.

LETINJA – Potkraj ljeta održana je tradicionalna biciklistička tura „Diesel“, koju organizira privatnik za popravak bicikla. Na 75 kilometara dugoj turi posjećena su pomurska naselja Serdahel, Mlinarci, Kerestur, Belezna sve do Tiluša (Órtilos), do ušća rijeke Mure. Bicikliste je u Mlinarcima primio načelnik Stjepan Vuk i počastio ih doručkom, a na posljednjoj postaji ugošćeni su gulašem i palačinkama.

BAD RADKERSBURG, LETINJA – Ta dva mjesta povezuje rijeka Mura, na kojoj se svake godine organizira spust čamaca. Veslanje na Muri pokrenuli su Hrvati i Slovenci kako bi se skrenula pozornost na prirodne ljepote te rijeke. Poslije su se uključili sudionici iz Austrije i Mađarske. Veslači su do Letinje prošli 90 kilometra, a iduće godine produžit će do Mlinaraca.

SUMARTON – Vjerska zajednica sela Sumartona svake godine organizira hodočašće za svoje vjernike u Hrvatsku, no ove je godine odlučila za poznato hodočasno mjesto u Međugorje u BiH. Dvadeset petero hodočasnika molilo je na brdu ukazanja, zatim su posjetili grad Mostar i putovali duž rijeke Neretve do njezina ušća u Jadransko more, gdje su se i okupali.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Samouprave IX. okruga, 3. listopada održat će se proštenje na Bakácsu na trgu. Naša tamošnja samouprava bit će zastupljena po drugi put na tom programu, ove godine, ispred katoličke crkve, nastupit će „Tamburica“.

„Vino i tambure“

Mažoretkinje, puhači, plesači, obrtnici i mnogo tamburaša napunili su sumartonske ulice 6. rujna na drugom vinskom i tamburaškom festivalu nazvanom „Vino i tambure“. Uz kapljicu vina koju su nudili razne vinske kuće, tijekom dana sviralo je više od sto tamburaša. Sastavi su stigli iz Hrvatske: Svete Marije, Donjega Kraljevca, Pribislavca, Velikog Ravna; iz slovenske Lendave, te iz naših hrvatskih regija: Koljnofa, Mohača i Sumartona. Dan je okončan koncertom omiljenoga hrvatskog sastava „Baruna“.

Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, zatvorio je tamburijadu

U Sumartonu su se već godinama priređivale berbene povorke, naime od davnih vremena u obližnjim Kamanovim goricama mještani su se bavili vinogradarstvom. U teškim ratarskim poslovima uvijek je bilo pravo okrepljenje koja vinska kapljica, pa je njezino značenje u posljednjih godina poraslo. Otkako je osnovano sumartonsko Društvo prijatelja vina, pripazi se i na stručnost i radi se na promidžbi domaćih vina.

Uz vino uvijek dobro dođe i glazba i pjesma, s vinom se otvori duša, pa se pjeva od srca, tako je nastala jedinstvena priredba u Sumartonu „Vino i tambure“. Premda tamburaška glazba u Pomurju nema staru tradiciju (na tom su području većinom svirali puhači), osnivanjem tamburaškog orkestra „Sumartonski lepi dečki“ 2002. g. tamburica se udomaćila u mjestu i okolici, pa se otada rado sluša i ta glazba.

Ovogodišnja je priredba bila još šarolikija, stigao je tamburaški sastav čak iz Slovenije, te je proširena štandovima drvo-rezbara, slikara, čipkarica i lončara, a bilo je nazočno više vinskih kuća.

Prekrasan, topao jesenski dan započet je povorkom sudionika kroz ulice, koju su predvodile mažoretkinje i puhački orkestar glazbene škole iz Kaniže. Glazba i šarene nošnje, kostimi svakoga su pozivali na ulice, gdje ih je na priredbu zvao Štef Mihović, član KUD-a „Sumarton“.

Drugi vinski i tamburaški festival otvorio je Joža Horvat, nekadašnji Sumartonac, pokrovitelj priredbe, i Lajoš Vlašić, načelnik

naselja pozdravljajući sve sudionike festivala, mještane i ljubitelje tamburice i vina. Posebni su pozdravi upućeni predstavnicima prijateljskih naselja Sumartona Svetoj Mariji i Donjem Kraljevcu, te mjesnoj i hrvatskoj samoupravi budimpeštanskoga XV. okruga.

Tamburijadu je započeo najmlađi **tamburaški sastava iz Lendave**, koji je osnovan lani. Jedinствен mu zvuk pridaje violina. Nastupili su s međimurskim i dalmatinskim pjesmama. Voditelj im je Dragutin Kovačić.

Tamburaški orkestar KUD-a „Ivan Mutač Kantor“ stigao je iz **Svete Marije**. Od svih nastupajućih tamburaških orkestara najdužu povijest ima ova skupina, osnovana je već 1919. g. radi čuvanja međimurskih napjeva od kojih su nekoliko i odsvirali, te starogradske i pjesme iz Slavonije. Voditelj im je Mijo Ujlaki.

KUD **Donji Kraljevec** osnovan je 1980. g., za trajanja Domovinskog rata prekinuo je djelovanje. Aktivnost društva ponovo započela je 1998. g. i sada broji već stotinjak članova. Voditelji tamburaške sekcije su Lidija Kramar i Miroslav Hrzić. Na tamburijadi su se predstavili raznim međimurskim pjesmama.

Tamburaši „Puntari“ KUD-a „Stjepan“ stigli su iz **Velikog Ravna**. Osnovani su se 1996. g. i sviraju raznoliku glazbu. U Sumartonu su izveli većinom prigorske i novokomponirane pjesme. Voditelj im je Josip Štrakar.

Tamburaški sastav „Sinovi Međimurja“ zastupao je mjesto **Pribislavec**. Prvi put je nastupao na sumartonskoj tamburijadi, no

„Sumartonski lepi dečki”

sa Sumartonom surađuje već otprije. Publiku su obradovali s poznatim međimurskih pjesama, no sviraju i starogradske, slavonske i dalmatinske napjeve. Svake su godine sudionici Festivala „Kre Mure i Drave” u Prelogu.

Koljnofski tamburaši već su poznati sumartonskoj publici, i to se vidjelo i iz pljeska koji su dobili odmah na početku. Oni su donijeli nekoliko pjesama svoga kraja, no odsvirali su i razne melodije hrvatskih regija. Voditelj im je Geza Völgyi ml.

Tamburaški sastav **Šokadija iz Mohača** prvi put se predstavio pomurskoj publici. Oni su utemeljeni 2006. godine i djeluju u okviru Mohačkoga šokačkog kruga. Većinom sviraju šokačku, srpsku i makedonsku narodnu glazbu, ali imaju na repertoaru mađarske, rumunjske i turske napjeve. Orkestar nastavlja tradiciju nekadašnjeg istoimenog orkestra, koji je bio jedinstven. Na tamburijadu su stigli s temperamentnim šokačkim pjesmama i melodijama šokačkih plesova. Voditelj im je Zoltan Horvat.

Podmladak sumartonskih tamburaša, sastav **„Kajkavska ruža”** utemeljili su sumartonski učenici 2005. g., broji deset članova, a uza sviranje i prekrasno pjevaju. Na smotri tamburice svirali su omiljene pomur-

ske pjesme mještana. Voditelj im je Žolt Trojko.

„**Sumartonski lepi dečki**”, domaći su tamburaši. Orkestar je osnovan 2002. g. na poticaj Kulturno-umjetničkog društva „Sumarton”. Za kratko vrijeme tamburaška je sekcija gostovala u domovini, Hrvatskoj i Sloveniji. Osim nastupa u Budimpešti, Jegerseku i Zagrebu i na susjednim hrvatskim i mađarskim naseljima, s uspjehom predstavlja svoj repertoar hrvatskih i mađarskih pjesama. Ove je godine sudjelovao na Festivalu „Kre Mure i Drave” u Prelogu, gdje je osvojio nagradu „Najveći pljesak” s izvornom pjesmom Međimurski mužikaši. Publiku su ovaj put iznenadili i melodijama hrvatske i mađarske zabavne glazbe. Voditelj orkestra je Žolt Trojko.

Osim tamburaša program su obogatili i drugi izvođači: mažoretkinje iz Letinje, plesači KUD-a „Sumarton” i Martin Srpak, akademski glazbenik iz Međimurja.

Tamburaški festival svečano je zatvorio Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave čestitajući izvođačima te naglasivši kako je tambura glazbalo koje ne može izostati s hrvatskih slavija, stoga treba njegovati tu glazbenu kulturu. Organizatori su malim poklonom zahvalili svim sudio-

nicima na izvrsnoj glazbi i darovateljima na pomoći. Priredba se nastavila koncertom „Baruna”, koji su ove godine osvojili Grand prix 12. HRF-a s pjesmom Svanut će jutro puno ljubavi, te izdali istoimeni album. Više od tisuću ljudi uživalo je u glazbi i pjesmama toga popularnog orkestra, koji je preko pjesme širio hrvatsku riječ u Pomurju.

Cilj priredbe „Vino i tambure” jest i promidžba pomurskih vina, pa su se mogla kušati vina Bečehelske vinske udruge, sumartonskog Društva prijatelja vina i drugih kuća.

Beta

Pred vinskom kućom sumartonskog Društva prijatelja vina

Koljnofski tamburaši

Podmladak sumartonskih tamburaša „Kajkavska ruža”

POZIVNICA

Martinačka samouprava srdačno vas
poziva na

PRIREDBU DANA SELA

13. rujna 2008.

Program:

- 8.00 – natjecanje u kuhanju perkelta od pijetla
- 9.00 – zanimanja za djecu (nizanje bisera, maskiranje lica, natjecanje u crtanju na asfaltu)
- 9.30 – savijanje balona s gostom klaunom
- 11.00 – skakaonica
- 12.00 – proglašenje rezultata natjecanja u kuhanju
- 12.30 – besplatan ručak za stanovništvo
- 14.00 – predstava streličara (u dvorištu osnovne škole)
- 16.00 – nogometna utakmica između Martinaca i Tótszentgyörgya (športsko igralište)
- 18.00 – karaoke show (na pozornici ispred športske dvorane)
- 19.00 – sveta misa
- 20.00 – mjuzikl u izvedbi Enikő Détár i Atile Csengeri
- 21.00 – koncert i hrvatski bal sastava Prva liga iz Hrvatske, zatim vatromet.

Pavo Gujaš, načelnik

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Samouprave IX. okruga, od 12. do 14. rujna održat će se Dani samouprave u stambenoj četvrti József Attila. Na tom programu, u nedjelju, predstavljaju se sve manjinske samouprave tog okruga, tako i Hrvatska manjinska samouprava u Ferencvarošu, koja će sudjelovati po drugi put. Ove godine će nastupiti Hrvatska izvorna plesna skupina.

PEČUH – U Galeriji Hrvatskog kazališta, poznatijoj po svojem imenu Cспор(t) Horda, 18. rujna s početkom u 18 sati likovni umjetnik Gábor Kazinczy otvorit će izložbu slikara Alberta Kovátsa, koja će biti dostupna javnosti do 15. listopada svakoga radnoga dana od 9 do 16 sati.

PEČUH – U Hrvatskome klubu Augusta Šenoa u Pečuhu, u njegovoj Mini galeriji, 10. rujna otvorena je izložba keramičarke Anite Rózsakerti. Izložba se može posjetiti do 21. rujna svakoga radnoga dana od 10 do 17 sati.

„Polumisec – Puni misec“

Povijesne igre s Hrvati u kiseškoj tvrđavi

Kiseg, ov sridnjovječnom okolinom sačuvani zapadnougarski gradić, gizdav je na svoje nasljedovanje, na svoj povijesni jerb. Polag čuvanja vlašćih tradicij stalno si išće i nove mogućnosti za sklapanje prijateljstva med stanovniki, civilnimi organizacijami i, naravno, za emotivno povezivanje turistov ki simo dojdou na izlete, na počivanje.

Najpoznatiji povijesni događaj Kisega je napad turske vojske 1532. ljeta. Vojna snaga Sulejmana I. je jur drugi put krenula prema Beču, ali kod Kisega je zaustavljena, skoro na jedan cijeli misec, od 3. do 30. augusta. Iako je Nikola Jurišić na kraju bitke predao tvrđavu, turski vojskovođa Ibrahim ju je njemu veljek i najzad poklonio. Ov vojni pohod – od turske strane – je bio samo jedna reprezentativna manifestacija snage prema Beču. Situacija je tako omogućila da Jurišić i Ibrahim najavu jednu te istu rečenicu svojim ljudem, nadležnim: „Dobili smo“.

Vicenačelnik grada Kisega Béla Básthy prošlo ljeto – povodom 475. obljetnice turskoga opsada – izmislio je da bi spomenuto povijesno pripetanje morali najzad doprimiti u ljetne kiseške programe. Tako su isplanirali ter realizirali pod naslovom „Polumisec – puni misec“ šarolike programe, kot ča su sazidanje vojnoga tabora, vrbovanje vojnikov, hasnovanje nekadašnjih oružjev, tursko-ugarska igra u šahu na Glavnom trgu, maratonsko bižanje od Kisega do Šarvara, razne muzičke i gastronomske priredbe povezane uz ugarsku, hrvatsku, nimšku i tursku kulturu i atmosferu.

Uspešan početak je doprimio sa sobom i želju za redovito ponavljanje i razvijanje ove organizacije. Kad su zastupniki lokalne samouprave pozitivno glasali na program, i našli su se i financijske mogućnosti, začelo se je i pripravljjanje. Kiseška samouprava, mjesni ognjogasci, obrtniki, aktivisti Črljenoga križa itd. ter, naravno, i kiseška Hrvatska manjin-

ska samouprava, svi su djelali na tom da cijeli program bude nepozabljiv, ne samo za publiku nek i za diozimatelje. Šili su kostime, načinjali su tope, ali ni stare sablje ni zastave nisu falile iz povijesne igre. Na programi „Dani napada“, od 1. do 3. augusta, smo mogli uživati u povorki sa starohistorijskimi maskami, a u Jurišićevoj tvrđavi nas je čekala ponuda obrtnikov kade su organizatori s pažonskim gulašem čekali zainteresirane. Za prisegom vjernosti se je začela bitka. A borba – u koj je bilo trikrat već akterov nek lani – je pokazala pravu moć ove atrakcije, a to su bili šala, smih i veselje.

Uz sablje i mače, kiseške Hrvatice su žilavo branile tvrđavu s jabukami, slivami i buborki, no i s pravim ženskim „oružjem“, s valjkom su „ponudili“ tijela turskih napadačev. Na kraju su pak svi skupa, neprijatelji i branitelji, pri jednom stolu svečevali.

Marija Fülöp-Huljev